C/2025/3977

20.8.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 8ης Ιουλίου 2025

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Τσεχίας

(C/2025/3977)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([1]), και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Γενικές παρατηρήσεις

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263, που άρχισε να ισχύει στις 30 Απριλίου 2024, προσδιορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο έχει ως στόχο να προωθούνται τα υγιή και βιώσιμα δημόσια οικονομικά, η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και η ανθεκτικότητα μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και να προλαμβάνονται τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη ΣΛΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Ο κανονισμός προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο για τη δημοσιονομική πολιτική και τονίζει τη μεσοπρόθεσμη εστίασή της, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο που περιέχει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις του, για χρονικό διάστημα τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με τη διάρκεια της εθνικής νομοθετικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([2]) στα εν λόγω σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη.

([1]) ΕΕ L, 2024/1263 της 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους· ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων· iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια· iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση· v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας· και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]), με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο ΜΑΑ παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη, με την οποία επιτυγχάνεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση, για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο ΜΑΑ ενισχύει την οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη, αποτελώντας παράλληλα την κινητήρια δύναμη για βιώσιμες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, προωθώντας ιδίως την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και καθιστώντας τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(3) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]) (στο εξής: κανονισμός REPowerEU), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν βοηθά να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, αυξάνοντας παράλληλα την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Τσεχία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(4) Την 1η Ιουνίου 2021 η Τσεχία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Τσεχίας ([5]), η οποία τροποποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 στις 16 Οκτωβρίου 2023 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([6]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5, που να δηλώνει ότι η Τσεχία έχει επιτύχει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική επίτευξη προϋποθέτει ότι δεν έχει αναιρεθεί η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων για την ίδια μεταρρύθμιση ή επένδυση.

(5) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Τσεχίας ([7]). Το σχέδιο υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 11 και το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2028 και παρουσιάζει δημοσιονομική προσαρμογή σε διάστημα τεσσάρων ετών.

(6) Στις 26 Νοεμβρίου 2024, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2025, στην οποία η Τσεχία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2025, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([8]) στις 13 Μαΐου 2025 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 10 Μαρτίου 2025.

(7) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ κατά την επόμενη πενταετία. Σε αυτήν προσδιορίζονται οι τρεις επιταγές μετασχηματισμού της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης: i) καινοτομία· ii) απανθρακοποίηση και ανταγωνιστικότητα· και iii) ασφάλεια. Για να γεφυρωθεί το χάσμα καινοτομίας η ΕΕ έχει ως στόχο να ενισχύσει τη βιομηχανική καινοτομία, να στηρίξει την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων μέσω πρωτοβουλιών όπως η στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και την επέκτασή τους, και να προωθήσει την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η κβαντική υπολογιστική. Στο πλαίσιο της επιδίωξης μιας πιο πράσινης οικονομίας, η Επιτροπή παρουσίασε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια και μια συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια θα παραμείνει οικονομικά αποδοτική και φιλική προς την

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Σεπτεμβρίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Τσεχίας (ST 11047/21 INIT· ST 11047/21 ADD 1).

([6]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 16ης Οκτωβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 8ης Σεπτεμβρίου 2021 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Τσεχίας (ST 13383/23 INIT· ST 13383/23 ADD 1).

([7]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Τσεχίας (ΕΕ C, C/2025/666, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2025, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

ανταγωνιστικότητα, ιδίως για τους ενεργοβόρους τομείς, και θα αποτελεί μοχλό ανάπτυξης. Για να μειωθούν οι υπερβολικές εξαρτήσεις και να αυξηθεί η ασφάλεια η Ένωση δεσμεύτηκε να ενισχύσει τις παγκόσμιες εμπορικές εταιρικές σχέσεις, να διαφοροποιήσει τις αλυσίδες εφοδιασμού και να διασφαλίσει την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες και καθαρές πηγές ενέργειας. Οι προτεραιότητες αυτές υποστηρίζονται από οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης, δηλαδή την κανονιστική απλούστευση, την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς, τη χρηματοδότηση της ανταγωνιστικότητας και μιας Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, την προώθηση δεξιοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, και τον καλύτερο συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ. Η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας ευθυγραμμίζεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της Επιτροπής, ώστε να δημιουργείται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

(8) Το 2025 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται παράλληλα με την εφαρμογή του ΜΑΑ. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι εν λόγω ειδικές ανά χώρα συστάσεις παραμένουν εξίσου σημαντικές για την αξιολόγηση των τροποποιημένων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(9) Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις 2025 καλύπτουν τις βασικές προκλήσεις οικονομικής πολιτικής οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την περίοδο 2019-2024.

(10) Στις 4 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2025 για την Τσεχία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Τσεχίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών για τη χώρα συστάσεων και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Τσεχίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Τσεχία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Τσεχίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για το 2030 ως προς την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Αξιολόγηση της ετήσιας έκθεσης προόδου

(11) Στις 21 Ιανουαρίου 2025, το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών για την Τσεχία: 4,5 % το 2025, 2,5 % το 2026, 2,6 % το 2027 και 2,9 % το 2028, που αντιστοιχούν στους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς αύξησης που υπολογίστηκαν με το 2023 ως έτος αναφοράς: 10,1 % το 2025, 12,9 % το 2026, 15,8 % το 2027 και 19,2 % το 2028. Στις 30 Απριλίου 2025 η Τσεχία υπέβαλε την ετήσια έκθεση προόδου της ([9]) σχετικά με την τήρηση των συνιστώμενων μέγιστων ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ετήσια έκθεση προόδου αντικατοπτρίζει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Τσεχίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(12) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή συνέστησε στα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν την εθνική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών, και η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025. Κατόπιν αιτήματος της Τσεχίας στις 22 Μαΐου 2025, στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση με την οποία επιτρέπει στην Τσεχία να αποκλίνει από τους συνιστώμενους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών και να τους υπερβεί ([10]).

(13) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat ([11]), το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Τσεχίας μειώθηκε από 3,8 % του ΑΕΠ το 2023 σε 2,2 % το 2024, ενώ το χρέος γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 42,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023 σε 43,6 % στο τέλος του 2024. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε ρυθμό αύξησης των καθαρών δαπανών 0,0 % το 2024. Στην ετήσια έκθεση προόδου, η Τσεχία εκτιμά ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών το 2024 ανήλθε σε 2,8 %. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών ήταν χαμηλότερη απ' ό,τι στην ετήσια έκθεση προόδου. Η διαφορά μεταξύ των υπολογισμών της Επιτροπής και των εκτιμήσεων των εθνικών αρχών

([9]) Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου για το 2025 είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_el.

([10]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2025, που επιτρέπει στην Τσεχία να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών οι οποίοι καθορίζονται από το Συμβούλιο δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 (Ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής) (ΕΕ C, C/2025/3962, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Eurostat — Δείκτες ευρώ, 22.4.2025.

οφείλεται στην καταγραφή από την Επιτροπή των έκτακτων δαπανών για το 2023, η οποία δημιούργησε υψηλότερη βάση για το 2024, και στον αντίκτυπο των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων λόγω μεθοδολογικών διαφορών μεταξύ της Τσεχίας και της Επιτροπής. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([12]), ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν συσταλτικός, ίσος με 2,4 % του ΑΕΠ, το 2024.

(14) Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση προόδου, στο μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές της Τσεχίας προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ σε 2,0 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,3 % το 2025. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,9 % το 2025 και κατά 2,1 % το 2026, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 2,2 % το 2025 και σε 2,0 % το 2026.

(15) Στην ετήσια έκθεση προόδου, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να παραμείνει στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 44,5 % έως τα τέλη του 2025. Οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 3,3 % το 2025. Στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης υπολογίζεται στο 2,3 % του ΑΕΠ για το 2025. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 4,0 % το 2025. Αυτές οι υψηλότερες προβολές αύξησης των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με την ετήσια έκθεση προόδου οφείλονται στις χαμηλότερες προβλέψεις της Επιτροπής όσον αφορά την εθνική συγχρηματοδότηση των προγραμμάτων της ΕΕ το 2025 και στη χαμηλότερη καταγραφή των έκτακτων δαπανών το 2025 από την Επιτροπή. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τόσο τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, προβλέπεται να είναι εν γένει ουδέτερος το 2025. Ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 44,5 % έως τα τέλη του 2025. Η αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ το 2025 αντανακλά κυρίως το αρνητικό ονομαστικό ισοζύγιο, το οποίο αντισταθμίζεται εν μέρει από την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ.

(16) Δαπάνες γενικής κυβέρνησης ύψους 0,6 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2025, έναντι 0,4 % του ΑΕΠ το 2024, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τη μη επιστρεπτέα στήριξη του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης και στο χρέος γενικής κυβέρνησης της Τσεχίας.

(17) Οι αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στην Τσεχία ανήλθαν στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2021, στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2022 και στο 1,2 % του ΑΕΠ το 2023 ([13]). Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι αμυντικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο 1,3 % του ΑΕΠ το 2024 και το 2025. Αυτό αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021. Η περίοδος κατά την οποία ενεργοποιείται η εθνική ρήτρα διαφυγής (2025-2028) επιτρέπει στην Τσεχία να ιεραρχήσει εκ νέου τις δημόσιες δαπάνες ή να αυξήσει τα κρατικά έσοδα, έτσι ώστε οι υψηλότερες αμυντικές δαπάνες σε διαρκή βάση να μην υπονομεύσουν τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

(18) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Τσεχίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 4,0 % το 2025 και κατά 4,0 % αθροιστικά το 2024 και το 2025. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών δαπανών της Τσεχίας το 2025 προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης, τόσο σε ετήσια βάση όσο και λαμβανομένων υπόψη των ετών 2024 και 2025 από κοινού.

(19) Η ετήσια έκθεση προόδου δεν περιλαμβάνει δημοσιονομικές προβολές πέραν του 2025. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής προβλέπουν έλλειμμα γενικής κυβέρνησης ύψους 2,2 % του ΑΕΠ το 2026. Οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 4,8 % το 2026. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τόσο τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, προβλέπεται να είναι εν γένει ουδέτερος το 2026. Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής, ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ θα αυξηθεί στο 45,4 % έως τα τέλη του 2026. Η αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ το 2026 αντανακλά κυρίως το αρνητικό ονομαστικό ισοζύγιο, το οποίο αντισταθμίζεται εν μέρει από την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ.

([12]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

([13]) Eurostat, δημόσιες δαπάνες βάσει της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG). Λόγω μεθοδολογικών διαφορών μεταξύ των ορισμών της COFOG και του ΝΑΤΟ, οι δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό της COFOG ενδέχεται να διαφέρουν από τις δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό του ΝΑΤΟ.

Βασικές προκλήσεις πολιτικής

(20) Το σύστημα φορολογίας και παροχών επιβαρύνει σημαντικά τα άτομα με χαμηλό εισόδημα. Τα άτομα με χαμηλό εισόδημα συχνά λαμβάνουν ελάχιστα ή καθόλου οικονομικά οφέλη από την εργασία λόγω των υψηλών εισφορών υγείας και κοινωνικής ασφάλισης (που δεν εκπίπτουν) και των παροχών που μειώνονται καθώς αυξάνεται το εισόδημα. Για άγαμο/-η εργαζόμενο/-η με 50 % των μέσων αποδοχών και χωρίς παιδιά, η Τσεχία έχει από τα υψηλότερα μη μισθολογικά κόστη εργασίας —το χάσμα μεταξύ των καθαρών αποδοχών των εργαζομένων και του κόστους τους για τους εργοδότες— στην ΕΕ, και αυξάνεται εδώ και περισσότερα από 10 έτη. Στην Τσεχία, οι παγίδες αεργίας και ανεργίας (φορολόγηση των ατόμων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας) υπερβαίνουν τον μέσο όρο της ΕΕ, στοιχείο που αποθαρρύνει τους εργαζομένους χαμηλού εισοδήματος και μερικής απασχόλησης από το να εργαστούν. Η προσαρμογή των φόρων επί της εργασίας για τη μείωση της επιβάρυνσης των ατόμων με χαμηλό εισόδημα θα έχει ως αποτέλεσμα να εισέλθουν περισσότερα άτομα από αυτά τα νοικοκυριά στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων από άτυπες ή επισφαλείς ρυθμίσεις εργασίας σε επίσημη και τυπική απασχόληση. Αυτό, σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη χρήση των μη επαρκώς αξιοποιούμενων μέσων της περιβαλλοντικής φορολογίας και της φορολογίας ακίνητης περιουσίας, θα καταστήσει το φορολογικό σύστημα περισσότερο φιλοαναπτυξιακό.

(21) Τα συνολικά φορολογικά έσοδα της Τσεχίας σε σχέση με το ΑΕΠ ήταν σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2023 (34 % έναντι 39 %, που ήταν ο μέσος όρος της ΕΕ). Η αύξηση του μεριδίου των φόρων που είναι λιγότερο επιζήμιοι για την ανάπτυξη συνιστά επιλογή για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Οι περιοδικοί φόροι ακίνητης περιουσίας είναι από τους λιγότερο επιζήμιους φόρους για την ανάπτυξη, αλλά τα έσοδα από την περιοδική φορολόγηση ακίνητης περιουσίας είναι πολύ χαμηλά και ανέρχονται στο 0,2 % του ΑΕΠ (σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 0,9 % του ΑΕΠ το 2023). Παρά την ελαφρά αύξηση των περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας το 2024 και κατά τα επόμενα έτη ως ποσοστό του ΑΕΠ, το σύστημα περιοδικής φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας των κτιρίων και των μονάδων εξακολουθεί να βασίζεται στο μέγεθος των ακινήτων, στοιχείο που οδηγεί σε άνιση φορολόγηση ακινήτων της ίδιας αξίας και σε φορολόγηση που δεν εξελίσσεται σύμφωνα με τις αξίες των ακινήτων. Η εφαρμογή ενός συστήματος φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας που θα βασίζεται σε αξίες ακινήτων οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τις αγοραίες αξίες θα επιτρέψει στην Τσεχία να επικαιροποιεί τακτικά τις αξίες των ακινήτων. Εάν αυτό συνδυαστεί με στοιχεία για την προστασία των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος, θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα του φόρου ως εργαλείου για τον μετριασμό των αυξήσεων στις τιμές των ακινήτων και για την αξιοποίηση του αποθέματος κατοικιών με τον πλέον παραγωγικό τρόπο. Αυτό με τη σειρά του θα βελτιώσει την οικονομική προσιτότητα της στέγασης και την ικανότητα των ανθρώπων να μετακινούνται προς εργασία, στηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο την οικονομική ανάπτυξη και αυξάνοντας περαιτέρω τα έσοδα από τους περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας. Το 2024, οι συντελεστές του φόρου ακίνητης περιουσίας αυξήθηκαν κατά μέσο όρο περίπου 80 %. Επιπλέον, επεκτάθηκε στους δήμους η δυνατότητα να προσαρμόζουν τα φορολογικά έσοδα μέσω της εφαρμογής συντελεστών και θεσπίστηκε η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των φορολογικών συντελεστών βάσει του πληθωρισμού, και όχι βάσει των μεταβολών της αξίας των ακινήτων.

(22) Το διαρθρωτικό δημοσιονομικό ισοζύγιο της Τσεχίας μειώθηκε από σχεδόν ισοσκελισμένο, κατά μέσο όρο, τα έτη 2014-2019 σε - 1,7 % το 2024. Αυτό ήταν αποτέλεσμα μόνιμων μέτρων, όπως η περικοπή του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και οι αυξήσεις των συντάξεων και των αμυντικών δαπανών, οι οποίες δεν χρηματοδοτήθηκαν από αντίστοιχη αύξηση των εσόδων. Το 2023 και το 2024 η Τσεχία θέσπισε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που ανταποκρίνονται στη μακροχρόνια ειδική ανά χώρα σύσταση για τις συντάξεις. Οι μεταρρυθμίσεις αυξάνουν τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης στα 67 έτη έως το 2056, επιβραδύνουν την αύξηση των νέων χορηγούμενων συντάξεων, μειώνουν τη μέγιστη διάρκεια της πρόωρης συνταξιοδότησης και καθιστούν αυστηρότερες τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας για πρόωρη συνταξιοδότηση. Τα μέτρα αυτά προβλέπεται να αυξήσουν την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και να περιορίσουν την αύξηση των δημόσιων συνταξιοδοτικών δαπανών μακροπρόθεσμα κατά 1,9 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ ([14]). Η πλήρης υλοποίηση των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν πρόσφατα θα συμβάλει στον μετριασμό των πιέσεων των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού και των επακόλουθων κινδύνων για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

(23) Εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Από το 2025 οι εργαζόμενοι συνταξιούχοι δικαιούνται έκπτωση στην κοινωνική ασφάλιση. Η στήριξη της απασχολησιμότητας των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας που δεν αιτούνται σύνταξη γήρατος, βάσει κατάλληλης ανάλυσης κόστους-οφέλους σχετικά με τα κίνητρα των ατόμων που πλησιάζουν στη συνταξιοδότηση να εργαστούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, θα μείωνε περαιτέρω τους κινδύνους για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

(24) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να ολοκληρωθεί η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_el.

REPowerEU, προκειμένου να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Τσεχίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής «NextGenerationEU — Ο δρόμος προς το 2026», η οποία εκδόθηκε στις 4 Ιουνίου 2025, αποσαφηνίζει το εφαρμοστέο χρονοδιάγραμμα για τη λήξη του μηχανισμού και παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη για τη βελτιστοποίηση της εφαρμογής του έως τις 31 Αυγούστου 2026, μεταξύ άλλων σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω εξορθολογισμού των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθορίζει τις βασικές επιλογές που πρέπει να εξεταστούν κατά την αναθεώρησή τους, και τονίζει τη σημασία του προσεκτικού κοινού σχεδιασμού ενόψει της υποβολής των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής το 2026. Η Τσεχία έχει ήδη σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο οικείο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026, είναι αναγκαίο η Τσεχία να επιταχύνει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων αντιμετωπίζοντας τις σχετικές προκλήσεις. Η απορρόφηση των κονδυλίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρεμποδίζεται ιδιαίτερα από την περιορισμένη διοικητική ικανότητα σε ορισμένους από τους φορείς υλοποίησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές σε τομείς που απαιτούν περισσότερη εμπειρογνωσία, όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση. Η απορρόφηση περιορίζεται επίσης από τη χαμηλή και αναποτελεσματική χρήση των χρηματοδοτικών μέσων, σε συνδυασμό με τη μη επαρκώς στοχευμένη στήριξη μέσω επιχορηγήσεων. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία ανάληψη ιδίας ευθύνης για την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(25) Η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), έχει επιταχυνθεί στην Τσεχία. Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη διασφάλιση της ταχείας εφαρμογής των εν λόγω προγραμμάτων, ενώ παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους επιτόπου. Η Τσεχία λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, με παράλληλη ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ταυτόχρονα, η Τσεχία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ενίσχυση του δυναμικού καινοτομίας της, μεταξύ άλλων με την επένδυση σε κρίσιμες τεχνολογίες, καθώς και αυξανόμενες πιέσεις στον τομέα της στέγασης και ελλείψεις και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Τσεχία οφείλει —στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής— να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις ειδικές για τη χώρα συστάσεις του 2024. Οι προτάσεις της Επιτροπής που εκδόθηκαν την 1η Απριλίου 2025 ([15]) παρατείνουν την προθεσμία για την υποβολή αξιολόγησης —για κάθε πρόγραμμα— των αποτελεσμάτων της ενδιάμεσης επανεξέτασης πέραν της 31ης Μαρτίου 2025. Παρέχουν επίσης δυνατότητες ευελιξίας για την επιτάχυνση της υλοποίησης των προγραμμάτων και κίνητρα για τα κράτη μέλη ώστε να διαθέσουν πόρους της πολιτικής συνοχής σε πέντε στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας της Ένωσης, και συγκεκριμένα την ανταγωνιστικότητα στις στρατηγικές τεχνολογίες, την άμυνα, τη στέγαση, την ανθεκτικότητα των υδάτων και την ενεργειακή μετάβαση, καθώς και σε επενδύσεις για δεξιότητες σε τομείς προτεραιότητας, διατηρώντας παράλληλα στα προγράμματα του ΕΚΤ+ την έμφαση στα άτομα που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση.

(26) Η πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) παρέχει την ευκαιρία για επενδύσεις σε μια βασική στρατηγική προτεραιότητα της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς της. Η STEP διοχετεύεται μέσω 11 υφιστάμενων ταμείων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να συμβάλουν στο πρόγραμμα InvestEU για τη στήριξη επενδύσεων σε τομείς προτεραιότητας. Η Τσεχία θα μπορούσε να αξιοποιήσει με βέλτιστο τρόπο τις πρωτοβουλίες αυτές για να στηρίξει την ανάπτυξη ή την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών.

(27) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Τσεχία θα πρέπει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις εναπομένουσες προκλήσεις που σχετίζονται με την απανθρακοποίηση, τη δημόσια διοίκηση, το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις δεξιότητες και την εκπαίδευση.

(28) Η Τσεχία έχει ξεκινήσει σημαντικές μεταρρυθμίσεις στον δημοσιοϋπαλληλικό κλάδο για τη βελτίωση της λειτουργίας του δημοσιοϋπαλληλικού κλάδου της, συμπεριλαμβανομένων τροποποιήσεων των νόμων περί δημόσιας διοίκησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, με τις οποίες θεσπίστηκαν όρια θητείας για τις ανώτερες θέσεις και πιο ευέλικτες προσλήψεις. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικές προκλήσεις όσον αφορά την προσέλκυση, τη διατήρηση και την ανάπτυξη ειδικευμένων επαγγελματιών, ιδίως σε ρόλους εμπειρογνωμόνων καθώς και σε διαχειριστικούς και ψηφιακούς ρόλους. Η κατακερματισμένη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων και οι συγκριτικά χαμηλοί μισθοί του δημόσιου τομέα υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα της δημόσιας διοίκησης ως εργοδότη. Ο δυνητικός αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων δεν παρακολουθείται επαρκώς και η καταγραφή της προόδου είναι δύσκολη λόγω περιορισμένων στοιχείων. Η ενίσχυση της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης της Τσεχίας να προσελκύει, να διατηρεί και να αναπτύσσει ταλέντα είναι ζωτικής σημασίας για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών και, με τη σειρά της, για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης.

(29) Μολονότι οι επιδόσεις του δημόσιου τομέα παρέμειναν σχετικά σταθερές, τα κενά στον στρατηγικό σχεδιασμό, στον διυπηρεσιακό συντονισμό και στην τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής εξακολουθούν να επηρεάζουν την ποιότητα και τη συνοχή των πολιτικών. Η έλλειψη ολοκληρωμένου πλαισίου για τον μακροπρόθεσμο επενδυτικό σχεδιασμό υπονομεύει την εφαρμογή και τον αντίκτυπο της πολιτικής. Η ενίσχυση της στρατηγικής καθοδήγησης και η μείωση των υπηρεσιακών στεγανών θα βελτιώσουν τη συνοχή και την υλοποίηση των πολιτικών.

([15]) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης — COM (2025) 123 final.

(30) Όπως αναφέρεται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, όλα τα ενωσιακά, εθνικά και τοπικά θεσμικά όργανα πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για τη θέσπιση απλούστερων κανόνων και την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών. Η Επιτροπή έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης: κατά τουλάχιστον 25 % και κατά τουλάχιστον 35 % για τις ΜΜΕ, και έχει δημιουργήσει νέα εργαλεία για την επίτευξη αυτών των στόχων, συμπεριλαμβανομένων συστηματικών ελέγχων του αποθέματος νομοθεσίας της ΕΕ βάσει προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων και της ενίσχυσης του διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Για να ανταποκριθεί στη φιλοδοξία αυτή, η Τσεχία πρέπει επίσης να αναλάβει δράση. Το 72 % των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών αποτελεί πρόβλημα για την εταιρεία τους κατά την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Τσεχία ([16]).

(31) Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την ικανότητα της δημόσιας διοίκησης σε επίπεδο υλοποίησης. Διαδικασίες όπως ο χωροταξικός σχεδιασμός παραμένουν πολύπλοκες και αργές και αποτελούν σημαντικό περιορισμό για το επιχειρηματικό περιβάλλον, την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανάπτυξη. Αυτοί είναι οι κύριοι λόγοι για τους οποίους η Τσεχία έχει το έβδομο μικρότερο οικοδομικό εμβαδόν ανά άτομο από τις εκδοθείσες άδειες στην ΕΕ το 2023. Οι λόγοι αυτοί αποτελούν τροχοπέδη για τις επιχειρήσεις, καθώς επιβραδύνουν την εμπορική ανάπτυξη και αυξάνουν το κόστος της, ενώ επίσης επιβραδύνουν την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών υψηλής ταχύτητας, αυξάνουν το κόστος της ενέργειας λόγω του αργού εκσυγχρονισμού των ενεργειακών υποδομών και μειώνουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού λόγω της ανεπαρκούς προσφοράς οικονομικά προσιτής στέγασης. Η οικονομική προσιτότητα της στέγασης επιδεινώνεται περαιτέρω από τα ανεπαρκή φορολογικά κίνητρα, τα οποία δεν ενθαρρύνουν τη χρήση γης, επιδοτούν τις αγορές κατοικιών και όχι τις κατασκευές, και δίνουν προτεραιότητα στις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις έναντι των μακροπρόθεσμων μισθώσεων. Οι κανόνες χωροταξικού σχεδιασμού είναι ιδιαίτερα επαχθείς στις μεγάλες πόλεις, όπου η επικαιροποίηση ενός πολεοδομικού σχεδίου μπορεί να διαρκέσει πάνω από μια δεκαετία. Απαιτείται μεταρρύθμιση για την επιτάχυνση της διαδικασίας, ιδίως με την προσαρμογή των ικανοτήτων και τη διαφοροποίηση των απαιτήσεων σχεδιασμού μεταξύ μικρών και μεγάλων οικοδομικών περιοχών. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να βελτιώσουν σημαντικά την αποδοτικότητα και την ικανότητα ανταπόκρισης στον τομέα της αστικής ανάπτυξης. Όσον αφορά την αδειοδότηση, μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς το νομικό πλαίσιο και, σε κάποιον βαθμό, ως προς την ψηφιοποίηση, οι θετικές συνέπειες δεν είναι ακόμη ορατές στην πράξη. Η περαιτέρω βελτίωση της ψηφιοποίησης και της ικανότητας και της διαχείρισης των υπηρεσιών δόμησης θα μπορούσε να συμβάλει στην επιτάχυνση της διαδικασίας.

(32) Η κατακερματισμένη δημοτική διακυβέρνηση της Τσεχίας αποτελεί σημαντική πρόκληση για την ανταγωνιστικότητα, καθώς περιορίζει τη διοικητική αποδοτικότητα και την αποτελεσματική χρήση της ενωσιακής χρηματοδότησης, ιδίως από τους μικρούς δήμους και τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Παρότι ένα νέο νομικό πλαίσιο για τις κοινότητες των δήμων αφήνει κάποια περιθώρια για την παροχή κοινών υπηρεσιών και προσωπικού, η αξιοποίηση υπήρξε πολύ περιορισμένη. Η ενίσχυση της διαδημοτικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την ενθάρρυνση της αξιοποίησης του νέου νομικού πλαισίου από τις κοινότητες των δήμων, η επαγγελματικοποίηση των πρακτικών σύναψης συμβάσεων και η παροχή μεγαλύτερης στήριξης στους δικαιούχους (μέσω διαχειριστών έργων, κοινών πλατφορμών υπηρεσιών και καθοδήγησης) θα αυξήσουν την ικανότητα και την αποτελεσματικότητα της τοπικής διοίκησης και θα τονώσουν την περιφερειακή συνοχή.

(33) Η Τσεχία διαθέτει αναξιοποίητο δυναμικό για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, κυρίως σε περιφέρειες που πλήττονται διαρθρωτικά. Οι απώλειες ανταγωνιστικότητας ήταν ιδιαίτερα ορατές σε περιφέρειες που πλήττονται διαρθρωτικά (περιφέρειες Karlovarský, Ústecký και Moravskoslezský) και εκδηλώθηκαν ως καθαρά ποσοστά φυγής νέων ανθρώπων. Δεν υπάρχει αποτελεσματική στήριξη για την ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας των εν λόγω περιφερειών.

(34) Τα τσεχικά νοικοκυριά έχουν υψηλότερο ποσοστό αποταμίευσης από τον μέσο όρο της ΕΕ, με τα μετρητά και τις καταθέσεις να αντιπροσωπεύουν το 42,7 % των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών, ποσοστό που υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ. Η κινητοποίηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων για τη χρηματοδότηση, μέσω των κεφαλαιαγορών, της άκρως αναγκαίας διαδικασίας απανθρακοποίησης και της ψηφιοποίησης της οικονομίας θα μπορούσε να αποδεσμεύσει πρόσθετη χρηματοδότηση για επιχειρήσεις των οποίων οι κύριες πηγές χρηματοδότησης είναι η εσωτερική εταιρική χρηματοδότηση και ο τραπεζικός δανεισμός. Η αύξηση του σημερινού μεριδίου (6,6 %) των εισηγμένων μετοχών και ομολόγων στον συνδυασμό των πηγών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων θα μπορούσε να τονώσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της Τσεχίας και να μειώσει τον αντίκτυπο του πληθωρισμού των αποταμιεύσεων των νοικοκυριών.

(35) Η μόχλευση δημόσιας χρηματοδότησης εξακολουθεί να έχει καίρια σημασία για την κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας. Η Τσεχία έχει ακόμη χαμηλό ποσοστό χρήσης χρηματοδοτικών μέσων, όπως τα ανακυκλούμενα μέσα που υποστηρίζονται από τα ταμεία συνοχής (2,36 % έναντι του μέσου όρου της ΕΕ που είναι 9 %). Επιπλέον, η πείρα από την εφαρμογή χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο του ΜΑΑ αποκάλυψε ότι υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης και επέκτασης της χρήσης των εν λόγω μέσων για την παροχή κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις στην τσεχική οικονομία και για την υποστήριξη της απομάκρυνσης από τη στήριξη μέσω επιχορηγήσεων. Ωστόσο, η Εθνική Τράπεζα Ανάπτυξης εξακολουθεί να λειτουργεί σε χαμηλότερο επίπεδο από το πλήρες δυναμικό της, με περιορισμένη ικανότητα παρέμβασης σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ιδρύματα στην ΕΕ και με ανεπαρκή διοικητική ικανότητα. Η ενίσχυση της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης θα συμβάλει στην απελευθέρωση του δυναμικού της για την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών της αγοράς και της έλλειψης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών για την τόνωση της καινοτομίας, χωρίς να παραγκωνίζονται τα ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

([16]) Ενημερωτική έκθεση «Στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ», Έκθεση του Ευρωβαρόμετρου (Απρίλιος 2024).

(36) Η στήριξη του οικοσυστήματος επιχειρηματικών τεχνοβλαστών και νεοφυών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας, της ανάπτυξης και της επέκτασης επιχειρήσεων, εξακολουθεί να έχει καθοριστική σημασία για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και της καινοτομίας. Εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, οι οποίες είναι αντιμέτωπες με δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης, έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και πολύπλοκη γραφειοκρατία. Οι τσεχικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να αναφέρουν την πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών ως σημαντικό εμπόδιο για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας (72 % έναντι του μέσου όρου της ΕΕ που είναι 66 %), συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων που δεν χρησιμοποιούν προγράμματα δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών για τους εργαζομένους, διότι το πλαίσιο δεν αντικατοπτρίζει τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Για τη βελτίωση της ελκυστικότητας και της ανταγωνιστικότητας των καινοτόμων τσεχικών επιχειρήσεων, θα ήταν χρήσιμο να αυξηθεί η στήριξη των νεοφυών επιχειρήσεων και των τεχνοβλαστών με την απελευθέρωση της χρηματοδότησης, την ενίσχυση της ελκυστικότητάς τους για ειδικευμένους εργαζομένους και τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης, ιδίως με τη βελτιστοποίηση του πλαισίου που διέπει τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών για τους εργαζομένους.

(37) Οι επιδόσεις της Τσεχίας στον τομέα της καινοτομίας εξακολουθούν να περιορίζονται από την αναποτελεσματική μεταφορά τεχνολογίας και γνώσης και από τους αδύναμους δεσμούς μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και βιομηχανικού τομέα. Οι δημόσιες δαπάνες στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται από τις επιχειρήσεις εξακολουθούν να κυμαίνονται περίπου στο ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ (0,024 % του ΑΕΠ, έναντι του μέσου όρου της ΕΕ που είναι 0,050 %) και σημειώνουν πτώση τελευταία, γεγονός που καταδεικνύει τον χαμηλό βαθμό συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και επιχειρήσεων, και την έλλειψη κινήτρων για αυτήν. Αυτό επιβαρύνει σε μεγάλο βαθμό τη μεταφορά των αποτελεσμάτων της έρευνας στην οικονομία και περιορίζει την ικανότητα καινοτομίας της Τσεχίας. Αυτό καταδεικνύεται, για παράδειγμα, από το χαμηλό ποσοστό αιτήσεων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ (οι αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που υποβλήθηκαν βάσει της συνθήκης συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανήλθαν συνολικά σε 0,7 δισ. EUR του ΑΕΠ το 2022 έναντι του μέσου όρου της ΕΕ, που ήταν 2,8). Η πρόκληση αυτή θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με μέτρα για τη διαρθρωτική βελτίωση και ενίσχυση της μεταφοράς τεχνολογίας στην Τσεχία, τα οποία να αποσκοπούν ειδικά στο να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταφορά τεχνολογίας και να διευκολυνθεί η δημιουργία τεχνοβλαστών.

(38) Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται η δημόσια στήριξη για καινοτόμες εταιρείες. Μόλις το ένα τρίτο των εταιρειών που ασχολούνται συστηματικά με την έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) χρησιμοποιούν έμμεση δημόσια στήριξη με τη μορφή φορολογικών κινήτρων για Ε&Α, ενώ ακόμη λιγότερες μικρές και νέες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τα κίνητρα. Οι δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης αυτής θα πρέπει να συνδυαστούν με δράσεις που θα καταστήσουν ελκυστικότερη την έκπτωση φόρου για Ε&Α για τις επιχειρήσεις και θα μειώσουν τη γραφειοκρατία.

(39) Από την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Τσεχία αντιμετώπισε τη σημαντική εξάρτησή της από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία με τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού της με φυσικό αέριο. Ωστόσο, η Τσεχία εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα, με τον άνθρακα, το πετρέλαιο και το αέριο να αποτελούν το 28,7 %, το 25 % και το 15 % αντίστοιχα του ενεργειακού της μείγματος το 2023. Επιπλέον, ο τομέας των μεταφορών αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μερίδιο της τελικής κατανάλωσης ενέργειας (30,9 % του συνόλου), ακολουθούμενος από την ενέργεια που καταναλώνεται από τα νοικοκυριά (28,2 %) και από τη βιομηχανία (26,2 %). Λόγω του σημαντικού βαθμού εξάρτησής της από τα καύσιμα αυτά, η χώρα είναι εκτεθειμένη σε απότομες αυξήσεις των τιμών, με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για τα νοικοκυριά και την ενεργοβόρα βιομηχανία. Για τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, είναι εξαιρετικά σημαντικό να επιταχυνθεί η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μεγάλης κλίμακας. Η επιτάχυνση των επενδύσεων για την απανθρακοποίηση των τομέων της θέρμανσης και της βιομηχανίας αποτελεί ένα ακόμη βασικό στοιχείο.

(40) Η Τσεχία έχει μεταρρυθμίσει το νομοθετικό της πλαίσιο που διέπει την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά απαιτούνται περαιτέρω κίνητρα και σημαντικές επενδύσεις προκειμένου να επιτευχθεί σταθερότητα και προβλεψιμότητα στην αγορά. Αυτό θα προσελκύσει επίσης περαιτέρω ιδιωτικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι δημοπρασίες ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και η χρήση συμβάσεων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εξακολουθούν να είναι πολύ περιορισμένες στην Τσεχία, καθώς η πρώτη εταιρική συμφωνία συνήφθη το 2021. Η δρομολόγηση δημοπρασιών ηλεκτρικής ενέργειας και η ανάπτυξη μακροπρόθεσμων συμβάσεων θα μπορούσαν να καταστήσουν δυνατή την ανάπτυξη έργων ανανεώσιμης ενέργειας μεγαλύτερης κλίμακας πέραν των παραδοσιακών καθεστώτων στήριξης, καθώς και να δημιουργήσουν ευκαιρίες απανθρακοποίησης των ενεργοβόρων βιομηχανιών.

(41) Η περιορισμένη δυναμικότητα του δικτύου διανομής της Τσεχίας και η ανάγκη αναβάθμισης του δικτύου εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ταχεία ανάπτυξη και τον ρυθμό των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Μολονότι η Τσεχία θέσπισε πρόσφατα μεταρρυθμίσεις με στόχο τη συντόμευση των σειρών αναμονής για σύνδεση και την αύξηση της διαφάνειας, οι επενδύσεις παραμένουν κάτω από το επίπεδο που απαιτείται για τη σύνδεση νέων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την αύξηση του εξηλεκτρισμού και την ανάπτυξη της βιώσιμης κινητικότητας και κάτω από το επίπεδο που απαιτείται για τη βελτίωση των υπηρεσιών ευελιξίας χωρίς ορυκτά καύσιμα, όπως τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας και η ανάπτυξη έξυπνων μετρητών. Το κέντρο δεδομένων ηλεκτρικής ενέργειας έχει ξεκινήσει δραστηριότητες για την κοινοχρησία ενέργειας. Ωστόσο, η τελική φάση, η οποία επιτρέπει την παροχή υπηρεσιών ευελιξίας, αντιμετωπίζει καθυστερήσεις στην υλοποίηση.

(42) Η ενεργειακή ένταση της Τσεχίας είναι μία από τις υψηλότερες στην ΕΕ, πράγμα που σημαίνει ότι θα επωφεληθεί από την αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας μέσω της στόχευσης των ριζικών ανακαινίσεων. Παρά τα τρέχοντα προγράμματα στήριξης των ανακαινίσεων, η τελική κατανάλωση ενέργειας των κτιρίων παραμένει υψηλή, ιδίως στα δημόσια κτίρια. Αυτό οφείλεται εν μέρει στον υψηλό λόγο της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας προς την τιμή του αερίου, που ενθαρρύνει τη

χρήση αερίου για θέρμανση και αποθαρρύνει τη μετάβαση στις αντλίες θερμότητας και στον εξηλεκτρισμό. Η εντατικοποίηση της δράσης για την απανθρακοποίηση του τομέα της θέρμανσης και την παροχή στήριξης για θέρμανση και ψύξη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα ενθαρρύνει την παραγωγή καθαρών τεχνολογιών στην Τσεχία (π.χ. αντλίες θερμότητας). Η χρήση καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων, όπως οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, θα μπορούσε να επιταχύνει τον αργό ρυθμό ανακαίνισης των δημόσιων κτιρίων και να στηρίξει τη δράση της Τσεχίας για την επίτευξη του στόχου της για το 2030 όσον αφορά τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των κτιρίων κατά 8 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2020.

(43) Η ανταγωνιστικότητα και η παραγωγικότητα περιορίζονται από την έλλειψη εργαζομένων. Η Τσεχία θα μπορούσε να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών με μικρά παιδιά, δεδομένου του χαμηλού ποσοστού απασχόλησης των γυναικών για αρκετά χρόνια μετά τον τοκετό. Ακόμη και αν το 2024 οι εκπτώσεις φόρου για τον/την ανενεργό σύζυγο περιορίζονταν στα πρόσωπα που φροντίζουν παιδιά έως 3 έτη, το σύστημα φορολογίας και παροχών εξακολουθεί να αποτρέπει τους γονείς με χαμηλό εισόδημα, ιδίως τις μητέρες, από την επιστροφή στην εργασία. Οι υψηλές φορολογικές εκπτώσεις για τους/τις μη εργαζόμενους/-ες συζύγους και οι οικογενειακές παροχές που παρέχουν κίνητρα στον γονέα με το χαμηλότερο εισόδημα να λαμβάνει μακρές περιόδους άδειας αποθαρρύνουν τους γονείς, και ιδίως τις μητέρες, από την εργασία ή την αναζήτηση εργασίας. Η φορολόγηση των εισοδημάτων των δεύτερων εργαζόμενων μελών της οικογένειας ήταν υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2023 και πάνω από τη φορολογική σφήνα για τα άγαμα άτομα στο ίδιο μισθολογικό επίπεδο. Η ενθάρρυνση του γονέα με το χαμηλότερο εισόδημα να εργαστεί ή να αναζητήσει εργασία θα αποφέρει επίσης περισσότερα έσοδα για τη στήριξη των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης και των δημόσιων οικονομικών συνολικά.

(44) Το ποσοστό των γυναικών, ιδίως εκείνων με μικρά παιδιά, στην αγορά εργασίας περιορίζεται επίσης από την έλλειψη υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας καθώς και μακροχρόνιας περίθαλψης. Οι γονείς με παιδιά ηλικίας κάτω των τεσσάρων ετών αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και, κατά συνέπεια, ο γονέας με το χαμηλότερο εισόδημα αποθαρρύνεται από το να εργαστεί. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων για τις γυναίκες ηλικίας μεταξύ 25 και 34 ετών ήταν 36,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 (έναντι μέσου όρου της ΕΕ 25,2 εκατοστιαίων μονάδων), ποσοστό που αντιστοιχεί σε σχεδόν 67 000 λιγότερες γυναίκες στην εργασία από όσες θα υπήρχαν εάν η Τσεχία είχε το μέσο χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων στην ΕΕ.

(45) Οι ελλείψεις εργαζομένων και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων εξακολουθούν να συνιστούν πιεστική πρόκληση που εμποδίζει την ανταγωνιστικότητα της τσεχικής οικονομίας. Θα μπορούσε να σημειωθεί βελτίωση ως προς τις προκλήσεις αυτές με τη διευκόλυνση της μετάβασης μεταξύ θέσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων μέτρων όπως η αύξηση της οικονομικής προσιτότητας της στέγασης ή η μεταρρύθμιση των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, ώστε να μειωθούν τα υψηλά εμπόδια στην επαγγελματική πιστοποίηση. Επιπλέον, η Τσεχία έχει δεχθεί τη μεγαλύτερη στην ΕΕ ανά άτομο εισροή ατόμων που έχουν εκτοπιστεί από την Ουκρανία υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας. Πάνω από το 50 % των εκτοπισμένων Ουκρανών εργάζονται σε θέσεις με λιγότερα προσόντα απ' ό,τι στην Ουκρανία, ενώ η γλώσσα αναφέρεται ως σαφές εμπόδιο. Ακόμη, περίπου το 30 % αναφέρουν την αναγνώριση των προσόντων ως εμπόδιο για την απόκτηση καλύτερης θέσης εργασίας. Η απλούστευση της διαδικασίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί στην αλλοδαπή και η αύξηση της συμμετοχής υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που έχουν εκτοπιστεί από την Ουκρανία υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και των Ρομά, θα μπορούσαν να μετριάσουν τη στενότητα της αγοράς εργασίας.

(46) Η συμμετοχή και η ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώνονται, στοιχείο που επιδεινώνει την έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών σημειώνει πτώση μετά το 2021 και είναι το τέταρτο χαμηλότερο στην ΕΕ (33,5 % έναντι 44,2 %, που είναι ο μέσος όρος της ΕΕ), ποσοστό που απέχει πολύ από τον στόχο της ΕΕ του 45 %. Μεταξύ του 2016 και του 2021, ο αριθμός των εγγεγραμμένων σπουδαστών μειώθηκε κατά 11,6 % και τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης παραμένουν σταθερά υψηλά.

(47) Τα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης, ιδίως στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), και η μείωση των εγγραφών σε προγράμματα STEM από το 2017 καταδεικνύουν συστημικές προκλήσεις. Το 2022 μόνο 11,9 γυναίκες επί συνόλου χιλίων ατόμων ηλικίας 20-29 ετών αποφοίτησαν σε τομείς STEM, αριθμός που είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (15,1). Η έλλειψη επαρκούς επαγγελματικού προσανατολισμού και χρηματοδοτικής στήριξης προς τους σπουδαστές συγκαταλέγονται μεταξύ των παραγόντων που συμβάλλουν στα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης στα τσεχικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης.

(48) Η Τσεχία παρουσιάζει έλλειψη γενικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και περιορισμένα περιθώρια μετακίνησης των μαθητών μεταξύ γενικών και εξειδικευμένων εκπαιδευτικών διαδρομών, στοιχείο που περιορίζει τις επιλογές τους για επιτυχή παρακολούθηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μολονότι το ενδιαφέρον των σπουδαστών για την ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία 30 χρόνια, ο αριθμός των γενικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν συμβαδίζει με τη ζήτηση. Η έλλειψη γενικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ωθεί τους μαθητές να εγγράφονται σε λιγότερο ανταγωνιστικές επαγγελματικές σχολές, στοιχείο που οδηγεί σε πρώιμη εξειδίκευση. Παρότι τα δύο τρίτα των ατόμων που ολοκληρώνουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) εγγράφονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα ποσοστά επιτυχίας τους είναι χαμηλότερα από εκείνα των μαθητών της γενικής εκπαίδευσης, παράγοντας

που συμβάλλει στο σταθερά χαμηλό επίπεδο ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η Τσεχία ανακοίνωσε προσφάτως μέτρα για τη δημιουργία νέων διαδρομών που συνδυάζουν γενικά και επαγγελματικά μαθήματα και επιδιώκει τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων ΕΕΚ ώστε να ευθυγραμμιστούν με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Για την καλύτερη προετοιμασία των μαθητών που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την αγορά εργασίας και τη στήριξη της μετάβασής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, περαιτέρω βελτιώσεις θα μπορούσαν να επικεντρωθούν i) στην επέκταση των ευκαιριών μάθησης στον χώρο της εργασίας, ii) στη διευκόλυνση της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία, iii) στη βελτίωση των δυνατοτήτων των μαθητών να μετακινούνται μεταξύ της γενικής και της επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, iv) στην αύξηση της ικανότητας των γενικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και v) στη διαφοροποίηση και την επέκταση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Τσεχία να λάβει μέτρα το 2025 και το 2026 προκειμένου:

1. Να ενισχυθούν οι συνολικές δαπάνες για την άμυνα και την ασφάλεια και η ετοιμότητα, παράλληλα δε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 2025. Να τηρήσει τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025, αξιοποιώντας παράλληλα το περιθώριο βάσει της εθνικής ρήτρας διαφυγής για υψηλότερες αμυντικές δαπάνες. Να μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση των εργαζομένων με χαμηλό εισόδημα. Να αυξήσει τα έσοδα από τους περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας. Να βελτιώσει τα κίνητρα ώστε να συνεχίσουν να εργάζονται τα άτομα που πλησιάζουν στη συνταξιοδότηση.

2. Λαμβανομένων υπόψη των ισχυουσών προθεσμιών για την έγκαιρη ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, να επιταχύνει την υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ, ΤΔΜ, ΕΚΤ+, ΤΣ), αξιοποιώντας, ανάλογα με την περίπτωση, τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενδιάμεση επανεξέταση. Να αξιοποιηθούν με βέλτιστο τρόπο τα μέσα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών που παρέχονται από το πρόγραμμα InvestEU και την πλατφόρμα «Στρατηγικές Τεχνολογίες για την Ευρώπη», με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να ενισχύσει την ικανότητα της τσεχικής δημόσιας διοίκησης να προσελκύει, να διατηρεί και να αναπτύσσει ταλέντα, ιδίως για να προσελκύσει άτομα με δεξιότητες στους τομείς της ανάλυσης, της διαχείρισης και της ΤΠ. Να ενισχύσει τις ικανότητες στρατηγικής καθοδήγησης ώστε να βελτιωθεί η συνοχή μεταξύ των πολιτικών. Να απλουστεύσει τον πολεοδομικό σχεδιασμό και να μειώσει τη διοικητική επιβάρυνση με τη βελτίωση της ψηφιοποίησης, της ικανότητας και της διαχείρισης των υπηρεσιών δόμησης. Να παράσχει κίνητρα και να απλουστεύσει τη συνεργασία μεταξύ των δημοτικών διοικήσεων. Να παράσχει στήριξη για την ανάπτυξη διοικητικών ικανοτήτων και να στοχεύσει την εν λόγω στήριξη στις περιφέρειες που πλήττονται διαρθρωτικά.

4. Να ενισχύσει τις κεφαλαιαγορές, την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε μη τραπεζική χρηματοδότηση και τους όρους αποταμίευσης, επενδύσεων και καινοτομίας, με την προώθηση των επενδύσεων των νοικοκυριών στις κεφαλαιαγορές και με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων μακροπρόθεσμων αποταμιευτικών προϊόντων όσον αφορά την κινητοποίηση νέων μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Να ενθαρρύνει τη συμμετοχή θεσμικών επενδυτών σε εισηγμένες και μη εισηγμένες μετοχές, καθώς και σε επιχειρηματικά κεφάλαια και σε ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια. Να αυξήσει τη χρήση χρηματοδοτικών μέσων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ικανότητας της Εθνικής Τράπεζας Ανάπτυξης να κινητοποιεί ιδιωτική χρηματοδότηση για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και την απανθρακοποίηση της οικονομίας. Να στηρίξει τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων και τεχνοβλαστών, για παράδειγμα με τη βελτίωση της νομοθεσίας σχετικά με τα προγράμματα δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών για τους εργαζομένους. Να τονώσει την καινοτομία, μεταξύ άλλων με τη διευκόλυνση της μεταφοράς τεχνολογίας από την ακαδημαϊκή κοινότητα στις επιχειρήσεις. Να αξιοποιήσει καλύτερα το δυναμικό των φορολογικών ελαφρύνσεων της Ε&Α για την τόνωση της καινοτομίας στον ιδιωτικό τομέα.

5. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, κυρίως για τις οδικές μεταφορές, τη θέρμανση και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Να παράσχει περαιτέρω κίνητρα για την ανάπτυξη δυναμικότητας παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας μεγάλης κλίμακας, κυρίως με τη διεξαγωγή δημοπρασιών ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και με την προώθηση της χρήσης μακροπρόθεσμων συμβάσεων αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Να αυξήσει τις επενδύσεις σε δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να ενισχυθεί η ευελιξία χωρίς ορυκτά καύσιμα και να καταστεί δυνατός ο εξηλεκτρισμός των μεταφορών και των βιομηχανικών διεργασιών. Να διασφαλίσει την ταχεία υλοποίηση των πλήρων λειτουργιών του κέντρου δεδομένων ηλεκτρικής ενέργειας. Να θεσπίσει μέτρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και της έντασης άνθρακα του κτιριακού τομέα, ιδίως του δημόσιου κτιριακού αποθέματος.

6. Να μειώσει τα αντικίνητρα σε επίπεδο φορολογίας και παροχών για τους γονείς τα οποία τους αποτρέπουν από την επιστροφή στην εργασία και να βελτιώσει την παροχή υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και μέριμνας, ώστε να ενθαρρυνθούν περισσότερες γυναίκες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να μειώσει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού, αντιμετωπίζοντας τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, απλουστεύοντας την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί στην αλλοδαπή και αυξάνοντας τη συμμετοχή των υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην αγορά εργασίας. Να ενισχύσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα με την αύξηση της συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη μείωση

των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και την παροχή μεγαλύτερης στήριξης στους σπουδαστές. Να αυξήσει τον αριθμό των σπουδαστών και των αποφοίτων στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών, ιδίως των γυναικών. Να επεκτείνει την πρόσβαση στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, να δώσει στους μαθητές τη δυνατότητα μετακίνησης μεταξύ γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και να παράσχει μεγαλύτερη στήριξη σε μειονεκτούντα σχολεία και μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά.

Βρυξέλλες, 8 Ιουλίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

S. LOSE